

**OCENA STANU
BEZPIECZEŃSTWA
I HIGIENY
PRACY W MUZEUM HISTORII
MIASTA ZDUŃSKA WOLA
SKANSEN LOKOMOTYW
UL. KOLEJOWA 6**

ZA 2015 ROK

Opracował:

Specjalista ds. BHP
Waldemar Mazyka

Zatwierdził:

**DYREKTOR
MUZEUM HISTORII MIASTA
ZDUŃSKA WOLA**
Polkowski
Tomasz Polkowski

Ocena stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w Muzeum Historii Miasta

Zduńska Wola - Skansen Lokomotyw ul. Kolejowa 6 za rok 2015

1. Podstawy prawne dokonywania oceny stanu bhp w zakładzie.

Potrzeba dokonywania okresowej, (co najmniej raz w roku) analizy i oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie wynika z:

— art. 207 Kodeksu pracy, w którym to artykule pracodawca ponosi odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny, a w związku z tym powinien organizować pracę w sposób zapewniający bezpieczne i higieniczne warunki pracy oraz zapewnić przestrzeganie przepisów i zasad bhp, wydawać polecenia usunięcia uchybień w tym zakresie i kontrolować ich wykonywanie,

— art. 236 Kodeksu pracy – nakłada na pracodawcę obowiązek przyczyn wypadków przy pracy, chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami środowiska pracy i na podstawie czynników tej analizy stosowania właściwych środków zapobiegawczych,

— rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. Nr 109, poz. 704, z późn. zm.), które nakłada na służbę bhp obowiązek sporządzania, co najmniej raz w roku okresowej analizy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładzie. § 2 ust 1 pkt. 3 tego rozporządzenia, zawierający propozycje przedsięwzięć technicznych i organizacyjnych mających na celu poprawę warunków i bezpieczeństwa pracy oraz zapobieganie zagrożeniom życia i zdrowia pracowników.

Obowiązek ten dotyczy:

— etatowej służby bhp lub inspektora (specjalisty) bhp w przypadku jednoosobowej obsady tej służby,

— pracownika, któremu powierzono wykonywanie zadań służby bhp,

— specjalisty spoza zakładu, któremu zlecono wykonywanie zadań służby bhp,

— pracodawcy wykonującemu zadania służby bhp w rozumieniu wymogów art. 327¹¹ Kodeksu pracy,

— rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (J.t.: Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650, z późn. zm.), które w § 40 ust. 1 nakłada na pracodawcę obowiązek systematycznych kontroli stanu bhp ze szczególnym uwzględnieniem organizacji czasu pracy, stanu technicznego maszyn i urządzeń technicznych oraz ustalania sposobu usuwania nieprawidłowości.

plu

Jednym ze skutecznych instrumentów sprostania tym obowiązkom jest okresowe dokonywanie analiz stanu bhp w zakładzie uwzględniających całokształt zagadnień mających wpływ na warunki i bezpieczeństwo pracy w zakładzie.

2. Dokumenty niezbędne do oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy.

Ocena stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola - Skansen Lokomotyw ul. Kolejowa 6 za rok 2015 została opracowana w oparciu o:

- dokumentację technologiczną,
- dokumentację techniczną maszyn i innych urządzeń technicznych,
- wyniki badań procesów technologicznych w aspekcie ich szkodliwości dla zdrowia pracowników,
- ocenę ryzyka zawodowego,
- protokoły pomiarów czynników szkodliwych i niebezpiecznych dla zdrowia,
- protokoły kontroli warunków pracy dokonywanych przez służby wewnętrzne oraz zewnętrzne organa nadzoru nad warunkami pracy,
- akta osobowe pracowników w zakresie informacji dotyczących kwalifikacji pracowników, szkoleń, badań lekarskich itp.
- dokumentację z wypadków przy pracy oraz podejrzeń o choroby zawodowe i chorób zawodowych,
- analizę wypadkowości,
- programy poprawy warunków pracy.

3. Tematyka oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy.

1. Budynki, drogi, pomieszczenia pracy.
2. Wyposażenie pomieszczeń pracy.
3. Procesy pracy, organizacja tych procesów i stanowisk pracy.
4. Czynniki niebezpieczne i szkodliwe dla zdrowia występujące w procesie pracy.
5. Zagrożenia.
6. Wyposażenie pracowników w środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie.
7. Załoga.
8. Realizacja zarządzeń, decyzji, nakazów, poleceń, zaleceń organów nadzoru nad warunkami pracy.
9. Realizacja zarządzeń pracodawcy w dziedzinie bhp.
10. Realizacja programu poprawy warunków pracy.

pll

11. Analiza wypadkowości.

12. Wnioski dotyczące poprawy istniejącego stanu bezpieczeństwa i higieny pracy.

4. Ogólna charakterystyka placówki.

Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola prowadzi działalność gromadzenia i trwałej ochrony dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym. Informuje o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, a także umożliwia korzystanie ze zgromadzonych zbiorów. W kontrolowanym okresie 2015 roku brak zatrudnienia pracowników w Skansenie Lokomotyw przy ul. Kolejowej 6.

Teren placówki zajmuje powierzchnię: 7000m².

Na wspomnianym terenie znajdują się trzy obiekty budowlane tj. budynek do przechowywania karbidu i oleju napędowego(**OLEJARNIA**), budynek stacji paliw oraz budynek po byłej portierni . Budynek do przechowywania karbidu jest to obiekt jednokondygnacyjny o powierzchni ok. 59 m², w całości podpiwniczony wybudowany w technologii tradycyjnej, posiada on konstrukcję murowaną z cegły ceramicznej, dach konstrukcji drewnianej kryty papą. Budynek wyposażony w instalację elektryczną i wentylacji grawitacyjnej. Stan budynku dostateczny. Plac wokół budynku częściowo utwardzony i zabezpieczony. Przy budynku znajduje się podziemny nieużywany zbiornik na benzynę. **NALEŻY WYKONAĆ ROCZNY**(ostatni roczny przegląd techniczny wykonano 08.04.2009r) **I PIĘCIOLETNI**(ostatni pięcioletni przegląd techniczny wykonano 04.04.2005r) **OKRESOWY PRZEGLĄD TECHNICZNY BUDYNKU, PRZEGLĄD INSTALACJI ELEKTRYCZNEJ(brak) ORAZ INSTALACJI ODGROMOWEJ(brak).**

Budynek **STACJI PALIW** to budynek parterowy. Posiada konstrukcję murowaną o powierzchni ok. 37,5m² stropodach betonowy kryty papą. Brak podłączeń i wyposażenia budynku. Stan techniczny budynku zły zagrażający bezpieczeństwu ludzi. **NALEŻY DOKONAĆ PRZEGLĄDU TECHNICZNEGO I OCENY ZASADNOŚCI NAPRAW. WYKONAĆ ROCZNY**(ostatni roczny przegląd techniczny wykonano 15.04.2009r) **I PIĘCIOLETNI** (ostatni pięcioletni przegląd techniczny wykonano 04.04.2005r) **OKRESOWY PRZEGLĄD TECHNICZNY BUDYNKU, PRZEGLĄD INSTALACJI ELEKTRYCZNEJ(brak) ORAZ INSTALACJI ODGROMOWEJ(brak).**

Budynek po byłej **PORTIERNI** ma konstrukcję murowaną o powierzchni zabudowy ok. 29m², stropodach betonowy kryty papą. Budynek wyposażony w instalację elektryczną,

pld

wodociągową, kanalizacji sanitarnej, wentylacji grawitacyjnej. Stan budynku dostateczny. NALEŻY WYKONAĆ ROCZNY (ostatni roczny przegląd techniczny wykonano 31.03.2009r) I PIĘCIOLETNI OKRESOWY PRZEGLĄD TECHNICZNY BUDYNKU(ostatni pięcioletni przegląd techniczny wykonano 04.04.2005r), PRZEGLĄD INSTALACJI ELEKTRYCZNEJ(brak) ORAZ INSTALACJI ODGROMOWEJ (brak).

Teren Skansenu jest właściwie ogrodzony. Brak wyznaczonych i utwardzonych dróg komunikacyjnych oraz transportowych stwarza poważne zagrożenia dla zwiedzających. Niezabezpieczone torowiska stwarzają istotne zagrożenie wypadkowe dla zwiedzających jak i przyszłych pracowników Skansenu.

Obiekty budowlane

1. **BUDYNEK OLEJARNI** – Ostatni pięcioletni okresowy przegląd techniczny budynku i ocena wartości użytkowej obiektu budowlanego, dokonany został 04.04.2005.
BRAK KOLEJNEGO PIĘCIOLETNIEGO OKRESOWEGO PRZEGLĄDU TECHNICZNEGO BUDYNKU OD KWIETNIA 2011 ROKU.
2. Roczny okresowy przegląd i ocena stanu technicznego obiektu budowlanego **OLEJARNI** wykonany został 08.04.2009r.
BRAK KOLEJNEGO ROCZNEGO OKRESOWEGO PRZEGLĄDU TECHNICZNEGO BUDYNKU OD KWIETNIA 2010 ROKU.
3. Przegląd instalacji elektrycznej wykonany został w dniu (BRAK). z okresem ważności na 5 lat. NASTĘPNY PRZEGLĄD INSTALACJI ELEKTRYCZNEJ NALEŻY PRZEPROWADZIĆ W 2016 ROKU.
4. Przegląd instalacji odgromowej wykonany został w dniu (BRAK) z okresem ważności na 5 lat. NASTĘPNY PRZEGLĄD INSTALACJI ODGROMOWEJ NALEŻY PRZEPROWADZIĆ W 2016 ROKU. PRZEGLĄDU INSTALACJI ODGROMOWEJ NALEŻY DOKONAĆ PODCZAS ROCZNEGO PRZEGLĄDU OBIEKTU BUDOWLANEGO.
5. Przegląd przewodów kominowych i wentylacyjnych został wykonany w dniu (BRAK). NASTĘPNY PRZEGLĄD PRZEWODÓW KOMINOWYCH I WENTYLACYJNYCH NALEŻY PRZEPROWADZIĆ W 2016 ROKU.
6. Zabezpieczenie ogniochronne więźby dachowej i poszycia budynku dokonano (BRAK). BRAK KOLEJNEGO OKRESOWEGO ZABEZPIECZENIA OGNIOPRONNEGO WIĘZBY DACHOWEJ I POSZYCIA BUDYNKU. NALEŻY PILNIE WYKONAĆ ZAPEZPIECZENIE OGNIOPRONNE WIĘZBY DACHOWEJ ORAZ POSZYCIA BUDYNKU.

bu

7. **BUDYNEK STACJI PALIW** – Ostatni pięcioletni okresowy przegląd techniczny budynku i ocena wartości użytkowej obiektu budowlanego, dokonany został 04.04.2005.

BRAK KOLEJNEGO PIĘCIOLETNIEGO OKRESOWEGO PRZEGLĄDU TECHNICZNEGO BUDYNKU OD KWIETNIA 2011 ROKU.

8. Roczny okresowy przegląd i ocena stanu technicznego obiektu budowlanego **STACJI PALIW** wykonany został 15.04.2009r.

BRAK KOLEJNEGO ROCZNEGO OKRESOWEGO PRZEGLĄDU TECHNICZNEGO BUDYNKU OD KWIETNIA 2010 ROKU.

9. Przegląd instalacji elektrycznej wykonany został w dniu (BRAK). z okresem ważności na 5 lat. NASTĘPNY PRZEGLĄD INSTALACJI ELEKTRYCZNEJ NALEŻY PRZEPROWADZIĆ W 2016 ROKU.

10. Przegląd instalacji odgromowej wykonany został w dniu (BRAK) z okresem ważności na 5 lat. NASTĘPNY PRZEGLĄD INSTALACJI ODGROMOWEJ NALEŻY PRZEPROWADZIĆ W 2016 ROKU. PRZEGLĄDU INSTALACJI ODGROMOWEJ NALEŻY DOKONAĆ PODCZAS ROCZNEGO PRZEGLĄDU OBIEKTU BUDOWLANEGO.

11. Przegląd przewodów kominowych i wentylacyjnych został wykonany w dniu (BRAK). NASTĘPNY PRZEGLĄD PRZEWODÓW KOMINOWYCH I WENTYLACYJNYCH NALEŻY PRZEPROWADZIĆ W 2016 ROKU.

12. **BUDYNEK PORTIERNI** – Ostatni pięcioletni okresowy przegląd techniczny budynku i ocena wartości użytkowej obiektu budowlanego, dokonany został 04.04.2005.

BRAK KOLEJNEGO PIĘCIOLETNIEGO OKRESOWEGO PRZEGLĄDU TECHNICZNEGO BUDYNKU OD KWIETNIA 2011 ROKU.

13. Roczny okresowy przegląd i ocena stanu technicznego obiektu budowlanego **PORTIERNI** wykonany został 31.03.2009r.

BRAK KOLEJNEGO ROCZNEGO OKRESOWEGO PRZEGLĄDU TECHNICZNEGO BUDYNKU OD KWIETNIA 2010 ROKU.

14. Przegląd instalacji elektrycznej wykonany został w dniu (BRAK). z okresem ważności na 5 lat. NASTĘPNY PRZEGLĄD INSTALACJI ELEKTRYCZNEJ NALEŻY PRZEPROWADZIĆ W 2016 ROKU.

15. Przegląd instalacji odgromowej wykonany został w dniu (BRAK) z okresem ważności na 5 lat. NASTĘPNY PRZEGLĄD INSTALACJI ODGROMOWEJ NALEŻY

PRZEPROWADZIĆ W 2016 ROKU. PRZEGLĄDU INSTALACJI ODGROMOWEJ NALEŻY DOKONAĆ PODCZAS ROCZNEGO PRZEGLĄDU OBIEKTU BUDOWLANEGO.

16. Przegląd przewodów kominowych i wentylacyjnych został wykonany w dniu (BRAK). NASTĘPNY PRZEGLĄD PRZEWODÓW KOMINOWYCH I WENTYLACYJNYCH NALEŻY PRZEPROWADZIĆ W 2016 ROKU.

17. KSIĄŻKI KONTROLI OBIEKTU dla budynków znajdujących się na terenie Skansenu Lokomotyw przy ul. Kolejowej 6 znajdują się w budynku Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola.

5. Pomieszczenia pracy.

1. Stanowiska pracy od 2015 roku tj. przejęcia przez Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola Skansenu Lokomotyw brak prac zmierzających do dostosowania budynków dla potrzeb zwiedzających i pracowników Skansenu z uwzględnieniem zasad ergonomii oraz zapewnieniu zatrudnionym bezpiecznych warunków pracy zgodnych z zasadami BHP.

6. Pomieszczenia higieniczno-sanitarne.

Brak pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla pracowników i zwiedzających.

Na terenie Skansenu nie ma pomieszczenia socjalnego do spożywania posiłków własnych.

7. Proces pracy.

Zagrożenie występujące w środowisku pracy to m.in.:

- czynniki fizyczne: oświetlenie, mikroklimat, poparzenie, porażenie prądem elektrycznym, czynniki mechaniczne (urazowe)
- czynniki chemiczne: substancje chemiczne stosowane do mycia i czyszczenia
- czynniki biologiczne: grzyby, pleśnie, bakterie, wirusy
- czynniki psychofizyczne: stres
- sposób wykonywanej pracy: wysiłek głosowy

Eksploatowane urządzenia nie posiadają instrukcji obsługi i BHP, z którymi zapoznano by pracowników.

Duże zagrożenia mogą wystąpić podczas poruszania się pracowników i zwiedzających po terenie Skansenu z uwagi na brak wyznaczonych, odpowiednio zabezpieczonych i oświetlonych ciągów komunikacyjnych z dostępem do ekspozycji (czynniki mechaniczne).

bu

Niebezpieczeństwo wystąpienia wypadku istnieje również podczas przechodzenia przez niezabezpieczone torowisko (potrącenie przez przejeżdżający pociąg lub czynniki mechaniczne), jak również podczas przechodzenia między eksponatami, lub podczas próby wejścia na eksponat (brak ramp umożliwiających zwiedzanie eksponatów od środka).

Dużym zagrożeniem dla zwiedzających i pracowników może być też sam stan techniczny eksponatów. Korodowanie metalowych elementów lokomotyw i brak systematycznej konserwacji może doprowadzić w niedługim czasie do wypadku. Jednocześnie należy zwrócić uwagę na postępującą korozję biologiczną drewnianych podkładów kolejowych, na których ułożone są tory. Niewłaściwie wykonana nawierzchnia torowa i brak rowów melioracyjnych powoduje podmywanie nawierzchni torowej przez wody gruntowe i opadowe, co skutkuje przechyleniem się eksponowanych lokomotyw na jedną stronę i może doprowadzić do wywrócenia się lokomotywy (zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi oraz straty mienia znacznej wartości).

Istotnym niebezpieczeństwem są działania rabunkowe i wandalizm osób trzecich na eksponatach znajdujących się w Skansenie. Świadczą o tym liczne uszkodzone metalowe konstrukcje. Powybijane szyby i reflektory w wagonach i lokomotywach. Wyrwane drzwi i siedzenia, zamalowane farbami w sprayu powierzchnie eksponatów, ślady po libacjach alkoholowych – (istnieje duże prawdopodobieństwo zaprószenia ognia i spowodowania pożaru eksponatów) -STRATY DUŻEJ WARTOŚCI (brak fizycznej ochrony tak dużego obiektu . W 2015r zamontowano system monitoringu 5 kamer).

Poważnym zaniedbaniem jest całkowity brak zabezpieczenia ppoż. zarówno samych eksponatów jak i budynków na całym terenie Skansenu. Brak technicznych środków zabezpieczenia przeciwpożarowego (urządzeń, sprzętu, instalacji), instrukcji bezpieczeństwa pożarowego, oznaczenia dróg ewakuacyjnych, tablic informacyjnych, środków gaśniczych i podręcznego sprzętu gaśniczego (ZAGROŻENIE DLA ZDROWIA I ŻYCIA LUDZI ORAZ STRATY MIENIA ZNACZNEJ WARTOŚCI).

Zaniedbaniem, na które należy zwrócić szczególną uwagę w Skansenie jest brak punktu udzielania pierwszej pomocy i osoby przeszkolonej do udzielania pomocy przedlekarskiej oraz organizacji ochrony przeciwpożarowej w zakładzie pracy i ewakuacji pracowników.

W SKANSENIE NIE MA OPRACOWANEJ OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO DLA STANOWISK NA, KTÓRYCH ZATRUDNIENI BĘDĄ PRACOWNICY

8. Profilaktyczna ochrona zdrowia.

1. Profilaktyczna ochrona zdrowia w zakresie badań lekarskich pracowników

prowadzona jest zgodnie z obowiązującymi przepisami. Muzeum zawarło umowę z Samodzielnym Publicznym Zakładem Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Zduńskiej Woli ul. Szadkowska 2 umowa z dn. 28.11.2013r., do którego kierowani są pracownicy na badania wstępne, okresowe i kontrolne. Wszyscy zatrudnieni posiadają aktualne badania lekarskie. Zaświadczenia o badaniach lekarskich przechowywane są w teczkach akt osobowych pracowników.

9. Szkolenia.

Wszyscy pracownicy Muzeum odbyli wymagane szkolenia BHP: wstępne, ogólne, stanowiskowe i okresowe w poszczególnych grupach zawodowych. Zaświadczenia z ukończonych szkoleń przechowywane są w teczkach akt osobowych pracowników. Wszyscy zatrudnieni zostali przeszkoleni z przepisów przeciwpożarowych.

Jedna osoba została przeszkolona z zakresu udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej i obsługi punktu aptecznego oraz organizacji ochrony przeciwpożarowej w zakładzie pracy i ewakuacji pracowników.

10. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe.

W Muzeum znajduje się rejestr wypadków i chorób zawodowych. W ocenianym okresie nie stwierdzono żadnego wypadku oraz chorób zawodowych, ani podejrzeń wystąpienia takich chorób, jak również nie stwierdzono rażącego łamania przepisów BHP.

11. Środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze.

W Muzeum znajduje się tabela norm przydziału środków ochrony indywidualnej oraz odzieży roboczej, którą opracowano na przełomie 2013-2014r., w której określono rodzaje odzieży, jej ilość oraz przewidywane okresy użytkowania.

Środki ochrony indywidualnej wydawane są na bieżąco do zużycia.

Odzież robocza nie została zakupiona. Ustalono, że pranie i naprawa odzieży roboczej dokonywana będzie przez pracowników we własnym zakresie. Pracownicy powinni za tę czynności otrzymać ekwiwalent pieniężny w ustalonym przez pracodawcę terminie. Ekwiwalentu pieniężnego za tę czynności jeszcze nie ustalono.

12. Ochrona pracy kobiet i młodocianych.

Regulamin pracy z dn. 01.10.2013r. normuje problematykę z zakresu ochrony pracy

kobiet, jego załącznik zawiera wykaz prac wzbronionych kobietom.

13. Stan bezpieczeństwa pożarowego.

Na terenie Skansenu brak technicznych środków zabezpieczenia przeciwpożarowego (urządzeń, sprzętu, instalacji), instrukcji bezpieczeństwa pożarowego, oznaczenia dróg ewakuacyjnych, tablic informacyjnych, środków gaśniczych i podręcznego sprzętu gaśniczego (ZAGROŻENIE DLA ZDROWIA I ŻYCIA LUDZI ORAZ STRATY MIENIA ZNACZNEJ WARTOŚCI).

14. Kontrole organów nadzoru nad warunkami pracy.

Terenu Skansenu w ocenianym okresie nie kontrolowały w żadne instytucje nadzoru do tego uprawnione

15. Kompleksowa ocena warunków pracy i zalecenia poprawy BHP w placówce.

Warunki pracy w Skansenie Lokomotyw przy ul. Kolejowej 6 w Zduńskiej Woli oraz stan BHP są niezadowolające.

Pomieszczenia pracy wymagają dostosowania do warunków zgodnych z zasadami BHP i ppoż.

1. Dokonać oceny zasadności napraw lub rozebrać budynek stacji paliw (zabezpieczyć budynek do czasu podjęcia decyzji).

2. Należy wykonać instrukcje bezpieczeństwa pożarowego i zgodnie z nią wyposażyć w techniczne środki zabezpieczenia przeciwpożarowego (urządzenia, sprzęt, instalacje), oznaczyć drogi ewakuacyjne, zamontować tablice informacyjne, zaopatrzyć w środki gaśnicze i podręczny sprzęt gaśniczy. Przeszkolić pracownika w zakresie organizacji ochrony przeciwpożarowej w Skansenie i ewakuacji pracowników.
3. Wyznaczyć punkt udzielania pierwszej pomocy w Skansenie i wyposażyć go w odpowiedni sprzęt, przeszkolić pracownika w zakresie udzielania pomocy przedlekarskiej.
4. Należy wykonać roczny i pięcioletni okresowy przegląd techniczny wszystkich

plki

- budynków Skansenu oraz przeprowadzić przegląd instalacji elektrycznej i odgromowej, przewodów wentylacyjnych, dymowych.
5. Do czasu zaadaptowania budynku portierni tj. wydzielenia z niego pomieszczeń higieniczno-sanitarnych należy ustawić na terenie Skansenu odpowiednie pomieszczenia przenośne.
 6. Należy odpowiednio wyznaczyć, oczyścić, utwardzić i oświetlić drogi komunikacyjne w Skansenie. Zabezpieczyć przejścia przez torowiska (wyrównać poziomy).

7. Opracować ocenę ryzyka zawodowego dla stanowisk, na których zatrudnieni będą pracownicy.
8. Dokonać odpowiednich napraw podtorza i nawierzchni torowej pod szynami przechylających się lokomotyw. Wykonać wzdłuż nasypów torowiska systemy odwadniające. Wymienić podkłady, które uległy korozji biologicznej.

9. Dokonać odpowiednich napraw i konserwacji wystawionych eksponatów zagrażających bezpieczeństwu zwiedzających i osób postronnych (np. liny dźwigu parowego, wyrównać zapadające się chodniki, wyciąć krzaki przy ogrodzeniu)

10. Wyposażyć eksponaty w atestowane schody i podesty w celu udostępnienia zwiedzającym bezpiecznego oglądania eksponatów od środka. Skuć i uzupełnić odpadające tynki na elewacjach budynków.

11. Zabezpieczyć eksponaty i budynki Skansenu przed działaniami rabunkowymi i wandalizmem poprzez dozоровanie stróża lub pracownika firmy ochroniarskiej.

Polkowski